

YOZGAT İLİ İMALAT SANAYİ RAPORU

ORAN Orta Anadolu
Kalkınma Ajansı
Middle Anatolia Development Agency

ORAN Orta Anadolu
Kalkınma Ajansı
Middle Anatolia Development Agency

YOZGAT İLİ İMALAT SANAYİ RAPORU

ÖNSÖZ

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerini kapsayan Orta Anadolu Kalkınma Ajansı (ORAN); kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, ulusal kalkınma planı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak amacıyla çalışmalar yapmaktadır.

Bu doğrultuda Kalkınma Bakanlığı tarafından verilen yetki ile ORAN koordinasyonunda katılımcı bir yaklaşımla ulusal önceliklerle uyumlu olarak hazırlanan “TR72 Bölgesi 2014-2023 Dönemi Bölge Planı” kapsamında bölgesel gelişme yolunda doğru stratejiler geliştirilmesine katkı sağlanması amacıyla yapılan çalışmalardan biri “Yozgat İli İmalat Sanayi Raporu”dur.

Yozgat ilinin dış ticaret, imalat sanayi, altyapı olanakları, gelişim bileşenleri ve uygun yatırım konuları açısından detaylı olarak incelendiği çalışma ile Yozgat’ın potansiyellerinin tespit edilmesi ve bu potansiyellerin değerlendirilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi hedeflenmektedir.

Başta yerel kurum ve kuruluşlar olmak üzere; yerel ve merkezi düzeyde tüm ilgililerin istifadesine sunulan, bölgenin topyekûn kalkınması için önemli bir yol haritası niteliğinde olan bu çalışmanın sonuçlarının bölgemiz ve ülkemiz için hayırlı olmasını temenni ederiz.

**ORTA ANADOLU KALKINMA AJANSI
GENEL SEKRETERLİĞİ**

YÖNETİCİ ÖZETİ

- ✓ **Yozgat ili ekonomik yönden analiz edildiğinde; il ekonomisinde tarım ve hayvancılık sektörünün hâkim olduğu görülmektedir. 2001 yılı itibariyle il Gayri Safi Yurtiçi Hasılası (GSYİH) içinde tarım sektörü %28,4'lük payla ilk sırada yer almaktadır.** 1978'de tarımın il GSYİH içindeki %58,9 olan payı, devamlı düşüş kaydederek, 1987'de %45,6'ya, 1990'da %45,2'ye, 1995'te %44,9'a, 2001'de ise %28,4'e kadar gerilemiştir. Tarım sektörünün GSYİH içindeki payında önemli oranda düşme olmakla birlikte, 2001 itibariyle il faal nüfusunun %77,3 gibi büyük bir bölümünün hâlen tarım kesiminde çalıştığı kaydedilmektedir. Bu nedenle, tarımsal potansiyeli yüksek olan ilde, tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi önemlidir.
- ✓ **Metal Eşya, Tekstil, Giyim Eşyası, Gıda ve Mineral Ürünler sektörlerinde tecrübeli işgücüne sahip olması ve teşvik sisteminde de 5. bölgede yer alması, Yozgat ilinin tarımın yanı sıra imalat sanayi alanında da gelişme potansiyeli bulunduğunu göstermektedir.**
- ✓ **Yozgat dış ticaretinin hemen hemen tamamı imalat sanayi tarafından gerçekleştirilmektedir.** 2012 yılı itibariyle il genelinde 9,6 milyon TL'lik ihracata karşılık 18,4 milyon TL ithalat gerçekleştirilmiştir. İmalat sanayi içinde ihracatın büyük bölümü Metal Eşya (%53), Mineral Ürünler (%16), Ana Metal (%7), Giyim Eşyası (%5) ve Mobilya İmalatı (%5) sektörlerinde yoğunlaşmaktadır. İthalatta ise Kok Kömürü ve Rafine Petrol (%19,3), Kimyasal Ürünler (%16,7), Tekstil Ürünleri (%12,4), Makine ve Teçhizat (%10,4) ile Tıbbi Aletler; Hassas Optik Aletler ve Saat (%10,2) sektörleri öne çıkmaktadır.

- ✓ **Yozgat ili imalat sanayinde 3 sektör potansiyel küme, 5 sektör de aday küme özelliği taşımaktadır.** Gıda ve Mineral Ürünler sektörleri hem işyeri sayısına hem de istihdama göre, Giyim Eşyası sektörü ise istihdam kriterine göre potansiyel küme özelliği göstermektedir. Aday küme özelliği taşıyan 5 sektörden; İçecek İmalatı, Ağaç Ürünleri, Kok Kömürü ve Rafine Petrol Ürünleri, Diğer İmalatlar sektörleri hem işyeri sayısına göre hem de istihdama göre aday küme özelliği taşıırken; Mobilya İmalatı sektörü ise işyeri sayısı kriterine göre aday küme özelliği taşımaktadır.
- ✓ **Yozgat imalat sanayi dış ticaretinde teknoloji açığını giderecek tedbirler alınmalıdır.** Faktör kullanım yoğunluklarına göre Yozgat'ın ihracat yapısı incelendiğinde, ihracat yapısının emek yoğun ve hammadde yoğun sektörlerle dayalı olduğu görülmektedir. Yozgat imalat sanayi ihracatı orta-düşük ve düşük teknolojiye dayalı olarak gelişmektedir. 2002-2012 döneminde ihracatta düşük teknolojlili ürünlerin payı %57 iken orta-düşük teknolojlili ürünlerin payı ise %29 düzeyindedir. 2002-2012 döneminde Yozgat ili imalat sanayi ihracatında yüksek ve orta-yüksek teknolojlili ürünlerin payı %14 civarındayken, ithalatta bu pay %51 düzeyindedir.
- ✓ **Yozgat, limanlara ve gümrüklere uzak bir konuma sahip olduğundan ildeki firmalar dış pazarlara açılmada fiziki zorluklarla karşılaşmaktadırlar.** Yozgat'ta uygun sektörel yatırımlarla ihracata dinamizm kazandırılması şehrin kalkınmasına katkı sağlayacaktır.
- ✓ **Yozgat ili imalat sanayine yönelik yatırım konuları tespit edilmiştir.** Önerilen yatırım konularının tespitinde öncelikle ilin sahip olduğu kaynaklar ve bu kaynakların kullanılabilme potansiyelleri dikkate alınmakla birlikte; sektörel yatırım eğilimleri, kümelenme analizleri, sektörel performans sıralamaları, sektörlerin üretim yapısı ve sektörler arası etkileşim kriterleri ile girdi-çıkı analizleri dikkate alınmıştır. Yozgat ilinin iktisadi yapısı ile Türkiye'nin iktisadi yapısı arasındaki benzeşme ve/veya farklılıkların tespit edilmesinin yanı sıra, ilde öne çıkan ve üretimde ağırlık kazanan sektörlerin belirlenmesi açısından sabit sermaye yatırımları da sektörler itibarıyla analiz edilmiştir. Tespit edilen yatırım konularının değerlendirilmesinde ise "Kuruluş Yeri Faktörleri" analizi kullanılmıştır.

- ✓ Bölgenin doğal, sosyal ve ekonomik koşulları ve potansiyel gelişme eksenleri dikkate alınarak NACE Revize 2 faaliyet sınıflaması bazında belirlenen 20 yatırım konusu değerlendirilmiş olup, önerilen yatırım konuları **Tablo 1**'de özetlenmiştir.

Tablo 1. Önerilen Yatırım Konularının Özet Değerlendirmesi

Notu	Faaliyet Sayısı	Faaliyet Adı (NACE Rev. 2)
AA	2	Sebze ve Meyvelerin İşlenmesi ve Saklanması, Örne (Trikotaj) ve Tiğ İşi (Kroşe) Ürünlerin İmalatı
AB	9	Patatesin İşlenmesi ve Saklanması, Süt Ürünleri İmalatı, Kauçuktan Hijyenik ve Eczacılık Ürünlerinin İmalatı, Plastik Ürünlerin İmalatı, Beton, Çimento ve Alçıdan Yapılmış Eşyalar ve Hazır Beton İmalatı, Metal Yapı ve Yapı Malzemeleri İmalatı ve Metal Kapı Pencere İmalatı, Merkezi Isıtma Radyatörleri ve Sıcak Su Kazanları İmalatı, Metal Tank, Rezervuar ve Muhafaza Kapları İmalatı, Mobilya İmalatı
BA	5	Etin İşlenmesi ve Saklanması ile Et Ürünlerinin İmalatı, Hazır Hayvan Yemleri İmalatı, Giyim Eşyası Dışındaki Tamamlanmış Tekstil Ürünlerin İmalatı, Diğer Tekstil Ürünlerinin İmalatı, İş Giysisi İmalatı, Diğer Dış Giyim Eşyaları İmalatı, İç Giyim Eşyası İmalatı
BB	2	Tarım ve Ormanlık Makineleri İmalatı, Tıbbi ve Dişçilik ile İlgili Araç ve Gereçlerin İmalatı
CB	2	Bitkisel ve Hayvansal Sıvı ve Katı Yağların İmalatı, Sabun ve Deterjan ve Diğer Temizlik Ürünleri İmalatı

- ✓ **Yozgat ili gelişim bileşenlerinin bulunabilirliği açısından kısmen yeterli bir görünüm arz etmektedir.** Temelde kuruluş yeri faktörlerini içeren ve yatırımların kârlılığı ile verimliliği üzerinde etkili olan 20 gelişim bileşeninin 6'sının yeterli, 9'unun kısmen yeterli ve 5'inin de yetersiz olduğu değerlendirilmekte olup, Yozgat'ın bu alanlarda geliştirilmesi önemlidir.

Tablo 2. Yozgat İli Gelişim Bileşenleri Tablosu

BİLEŞENLER		BULUNABİLİRLİK DÜZEYİ		
		Yeterli	Kısmen Yeterli	Yetersiz
Coğrafi Yapı		✓		
Pazara Yakınlık			✓	
Teknik Altyapı	Kara Yolu Ulaşımı	✓		
	Demir Yolu Ulaşımı		✓	
	Hava Yolu Ulaşımı			✓
	İletişim	✓		
	Enerji	✓		
Sosyal Altyapı	Eğitim		✓	
	Sağlık		✓	
Turizm Kaynaklarının Bulunabilirliği			✓	
Turizm Altyapı Yatırımları			✓	
Teknoloji ve İnovasyon (Yenilikçilik)				✓
Girişimci Potansiyelinin Varlığı				✓
İşgücü			✓	
Üst Düzey Yönetici ve Teknik Personel			✓	
Sermaye				✓
Hammadde			✓	
Organize Sanayi Bölgesi		✓		
Küçük Sanayi Siteleri		✓		
Üniversite-Sanayi İşbirliği				✓

✓ Yozgat İli Özelinde Yapılan İmalat Sanayi Değerlendirme Anketi Sonuçlarına Göre;

- Yozgat'ta 1990'lı yıllardan sonra canlanmaya başlayan imalat sanayi ağırlıklı olarak limited şirket ortaklık yapısında ve orta-düşük düzeyde teknoloji ürünler üreten firmalardan oluşmaktadır.
- Firmaların ilde kurulu olmalarının en önemli avantajları kamu desteğinin varlığı ve hammadde teminindeki kolaylıklar, dezavantajı ise vasıflı işgücü temininde yaşanan güçlüklerdir. Genel olarak üretim faktörü temininde sorunlarla karşılaşmaktadırlar.
- Finansman sorunları ağırlıklı olarak; alacakların tahsilinden ve vadeli satışlardan kaynaklanmaktadır.
- İşgücü yetersizliği ve kalite sorunları üretim sürecinde karşılaşılan en temel sorunlardır.
- Firmaların rekabet güçlerinde geçmişe kıyasla önemli bir değişim yoktur.
- Firmalar genel olarak gelecekte yapacakları faaliyetlerine ilişkin iyimser beklenti içindedirler ve buna paralel olarak satış hacimlerinin ve istihdam düzeylerinin artacağını beklemektedirler.

- Firmaların çoğunluğu bölge kısıtı olmaksızın Türkiye geneline satış yapabilmektedirler.
- Firmaların pazarlama faaliyetindeki en önemli sorunu, ürünlerini piyasada yeterince tanıtamamalarıdır.
- Firmalar hammadde girdisini ve makine-ekipman ihtiyaçlarını bölge kısıtı olmaksızın Türkiye'nin her yerinden temin edebilmektedirler.
- Firmalar laboratuvar, test, kalibrasyon ihtiyaçlarını ağırlıklı olarak TR72 Bölgesi dışındaki bölgelerden sağlamaktadırlar.
- Firmalar ihracat açısından gelişmemiş olup, daha çok yurtiçi pazarlara dönük faaliyette bulunmaktadır.
- Firmaların üretimlerinde ithal girdi kullanımı oldukça düşüktür.
- Üniversite-sanayi işbirliği gelişmemiş olup, firmaların çoğunluğu Ar-Ge yatırımı yapmamaktadır.
- Firmalar ağırlıklı olarak yurtiçi-yurtdışı teşvik ve desteklerden ve özellikle Ekonomi Bakanlığı teşviklerinden yararlanmaktadırlar.

✓ **Sonuç olarak, Yozgat ilinde sanayi, gelişmeye açık bir potansiyel sergilemektedir.** İlde sanayi sektörüne yönelik kamu yatırımları ve özel sektör yatırımlarının artırılması, mevcut potansiyelin değerlendirilmesine katkı sağlayacaktır. Bununla birlikte, Yozgat, tarihi ve kültürel kaynaklarının çeşitliliği ve jeotermal kaynaklarının bolluğuyla önemli bir turizm potansiyeline sahiptir. İlin turizm potansiyelini harekete geçirecek turistik tesis altyapısının hazırlanması şehrin ekonomisine artı bir değer katacak; ayrıca, yapım aşamasında olan Ankara-Yozgat-Sivas Yüksek Hızlı Tren Hattının hizmete girmesiyle şehir, yeni bir canlılık ve dinamizm kazanacaktır.

ORAN Orta Anadolu
Kalkınma Ajansı
Middle Anatolia Development Agency

Kayseri Merkez Hizmet Binası
Barbaros Mah. Sümer
Yerleşkesi Kümeevler No:1
38080 Kocasinan / KAYSERİ
Tel : 0 (352) 352 6726
Faks: 0 (352) 352 6733

Sivas Yatırım Destek Ofisi
Hubiyar Korucu Konağı
Akdeğirmen Mah. 25. Sokak
No:59/1 58040 SİVAS
Tel : 0 (346) 222 0800
Faks: 0 (346) 222 0800

Yozgat Yatırım Destek Ofisi
Medrese Mah. Hastane Cad.
İş Bankası Üstü 5. Kat 66100
YOZGAT
Tel : 0 (354) 217 6726
Faks: 0 (354) 217 6726

www.oran.org.tr